

Programmabegroting Purmerend 2023-2026

PUR
MER
END

Financiering

Algemeen

De treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en daarmee samenhangende risico's. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de wijzigingen in de bestaande leningenportefeuilles (onder meer door vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggingen, renteaanpassingen en dergelijke). Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door maatregelen te treffen zodat de organisatie financierbaar blijft. Voor de renterisico's en risico's uit financiële posities treffen we beheersmaatregelen (vermijden, spreiden). We gaan in de uitwerking verder dan de wettelijke kaders.

Kaders en beleid

De treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en daarmee samenhangende risico's. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de wijzigingen in de bestaande leningenportefeuilles (onder meer door vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggingen, renteaanpassingen en dergelijke). Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door maatregelen te treffen zodat de organisatie financierbaar blijft. Voor de renterisico's en risico's uit financiële posities treffen we beheersmaatregelen (vermijden, spreiden). We gaan in de uitwerking verder dan de wettelijke kaders.

Expliciet zijn de doelstellingen gericht op het versterken van de financierings- en vermogenspositie. Wij trachten de rentekosten van de totale portefeuille te minimaliseren. Daar zit een grens aan. De renterisiconorm mag niet worden overschreden en het gebruik van kortlopende leningen is beperkt tot de kasgeldnorm. De genoemde doelstellingen wijken niet af van vorige jaren.

De financieringsmiddelen van de gemeente worden uitsluitend ingezet voor de uitoefening van de publieke taak. Het tot nu toe gehanteerde beleid bij de gemeente is om de financiering met externe financieringsmiddelen (kort- en langlopende leningen) in ieder geval zoveel mogelijk te beperken, door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken. Dit beleid zal worden voortgezet.

De Financieringsovereenkomst (Krediet- en Depotarrangement) met de N.V. Bank voor de Nederlandse Gemeenten (BNG) biedt voldoende mogelijkheden om eventuele tijdelijke financieringstekorten en eventueel -overschotten tegen een zo gunstig mogelijk rentepercentage aan te trekken c.q. uit te zetten.

In de paragraaf Weerstandsvermogen vindt u de geprognosticeerde meerjarenbalans terug. Hieruit is af te leiden dat Purmerend voor alle jaren een financieringsbehoefte heeft. Bij de financiering van deze schuld wordt eerst gekeken naar de kasgeldlimiet om vervolgens te bepalen welk deel kort en

lang moet worden gefinancierd. Hierbij is het uitgangspunt dat de netto vlottende schuld niet boven de kasgeldlimiet uitkomt.

Schatkistbankieren

Sinds eind 2013 is de Wet verplicht schatkistbankieren van kracht. Voor decentrale overheden betekent dit, dat zij verplicht zijn om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden (het totaal aan positieve saldi op bankrekeningen dat gemeenten voor het betalingsverkeer aanhouden), of te wel uit te lenen aan het Rijk. Om te kunnen schatkistbankieren is een rekening-courant tussen de gemeente en de staat afgesloten. Het is toegestaan een relatief klein bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist aan te houden (drempelbedrag).

De hoogte van het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 2% van het begrotingstotaal van Purmerend (2023: begrotingstotaal € 314 miljoen, drempelbedrag is dan € 6,3 miljoen) met een minimum van € 1 miljoen. Het project digitaliseren schatkistbankieren is uitgesteld naar het tweede kwartaal van 2023.

Rentemethodiek en renteresultaat

De toerekening van de rentelasten doen we volgens de rente-omslagmethode. Het totaal van de rentelasten wordt 'omgeslagen' over het geheel van de investeringen. De rentelasten zijn het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de renteopbrengsten van overtollige middelen.

Met de rente-omslagmethode rekenen we de rentelasten volgens de stand van de investeringen toe aan de taakvelden in de programmabegroting. We gaan ervan uit dat de gehanteerde omslagrente een reëel percentage is. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast groter wordt dan 0,5%, moeten we de gehanteerde omslagrente aanpassen.

In onderstaand schema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening (bedragen x € 1.000).

		Begroting 2023
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		4.706
3b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering		-330
Saldo rentelasten en rentebaten		**4.376**
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-288	
c2. Projectfinanciering **) (Baanstee Noord / SVP / Wooncompagnie)	-245	
c3. Projectfinanciering doorverstrekte leningen (SVP en Wooncompagnie)	215	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**-318**
d1. Rente over het eigen vermogen		-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	**0,99%**	**4.059**
e. *) De werkelijk aan taakvelden (inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	**1,00%**	**4.066**
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	**-0,01%**	**-7**

**) De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De verwachte boekwaarde van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2023 bedraagt bijna € 410,4 miljoen.*

***) Onder projectfinanciering wordt verstaan: het aantrekken van externe financiering voor een specifiek project. Financiering met eigen vermogen wordt niet aangemerkt als projectfinanciering. Er moet extern een lening zijn aangetrokken om het betreffende project te kunnen financieren. In het geval van projectfinanciering wordt inderdaad de voor die aangetrokken lening geldende rente toegerekend aan het betreffende project. Dit kan een ander percentage zijn dan aan andere projecten wordt toegerekend op basis van de omslagrente.*

Indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast, afwijken van de rentelasten die op basis van de voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

We zien momenteel dat de rente stijgt op de kapitaalmarkt, maar dat het inflatiethema de komende tijd actueel blijft. Met het oog op de thans fors hoge inflatiecijfers verwachten wij dat de rente nog verder omhoog zal gaan. De verwachting is dat de gemiddelde rente over de opgenomen langlopende leningen in 2026 zal uitkomen op 1,68%. De verwachting is dat de komende jaren het renteomslagpercentage omhoog zal moeten worden bijgesteld. In de Kadernota 2024 wordt hier nader op terug gekomen.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De Wet Fido geeft twee concrete richtlijnen voor gemeenten voor het beheersen van renterisico's. Het gaat daarbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar.

Kasgeldlimiet
Aan de totale omvang van de gemiddelde netto vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) per kwartaal wordt door de Wet Fido een maximum gesteld, ook wel de kasgeldlimiet genoemd. De netto vlottende schuld mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Hiermee wordt voorkomen dat het totaal aan korte schulden van een gemeente bepaalde grenzen overschrijdt.

De kasgeldlimiet is thans vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar. Het begrotingstotaal bedraagt in 2023 € 313,6 miljoen. De kasgeldlimiet bedraagt dan voor het jaar 2023 € 26,7 miljoen. Het gevoerde beleid is om de kasgeldlimiet maximaal te benutten, zodat optimaal gebruik gemaakt wordt van de lagere korte rente. In geen geval wordt de limiet onnodig overschreden.

Renterisiconorm
Het doel van de renterisiconorm is om tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te komen, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal per jaar (met een minimum van € 2,5 miljoen) afgelost (en hergefinancierd) kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd.

Indien de jaarlijks te herfinancieren bedragen onder deze norm blijven, is er sprake van een beheerste en overzienbare situatie. Naar verwachting is dit in onze gemeente de komende vier jaren het geval.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Renteherziening op vaste schuld o/g (1a)	0	0	0	0
Renteherziening op vaste schuld u/g (1b)	0	0	0	0
2. Renteherziening op vaste schuld (1a -/- 1b)	**-**	**-**	**-**	**-**
Nieuw aangetrokken vaste schuld (3a)	49.791	52.755	-5.768	15.872
Nieuw verstrekte lange leningen (3b)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a -/- 3b)	**49.791**	**52.755**	**-5.768**	**15.872**
Betaalde aflossingen (5)	22.102	32.946	12.826	14.032
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	**22.102**	**32.946**	**-5.768**	**14.032**
7. Renterisico op de vaste schuld (2+6)	22.102	32.946	-5.768	14.032
8. Renterisiconorm	62.728	62.039	65.321	62.353
9a. Ruimte onder renterisiconorm (8 -/- 7)	**40.626**	**29.093**	**71.089**	**48.321**
9b. Overschrijding renterisiconorm (7 -/- 8)	**-**	**-**	**-**	**-**
10. Berekening renterisiconorm:				
11. Stand van het begrotingstotaal per 1 januari	*313.639*	*310.195*	*326.603*	*311.763*
12. Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	*20%*	*20%*	*20%*	*20%*
Renterisiconorm (10 x 11)/ minimum € 2,5 mln	*62.728*	*62.039*	*65.321*	*62.353*
Huidig risicopercentage	*7%*	*11%*	*-2%*	*5%*

EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Met ingang van 2017 is conform de vernieuwing BBV de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vereist in de meerjarenbegroting.

De begroting van gemeente Purmerend is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Hieronder worden de EMU-saldi gepresenteerd zoals ze nu zijn verwerkt voor 2023-2026. Voor de jaren 2023 en 2024 wordt de referentiewaarde overschreden en voor de jaren 2025 en 2026 blijven we onder de referentiewaarde. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat hieruit geen knelpunten voortvloeien.

		2023	2024	2025	2026
1. (+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (conform artikel 17cvan het BBV)	11.763	14.707	17.402	591
2. (-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	54.739	33.460	12.719	7.724
3. (+)	Mutatie voorzieningen	-81	-790	-1.044	-976
4. (-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-8.376	-33	-13.655	-6.104
5. (-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-
	EMU-saldi	**-34.682**	**-19.509**	**17.293**	**-2.004**
	EMU-saldi referentiewaarde	**-9.209**	**-9.209**	**-9.209**	**-9.209**

Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

Financieringsbehoefte
Om eventuele ongewenste renterisico's af te dekken is het van belang om te weten wanneer eventueel een vaste geldlening moet worden aangetrokken en voor welk bedrag.

Voor de bepaling van de financieringsbehoefte wordt gebruik gemaakt van een liquiditeitsplanning. Deze planning geeft een voortschrijdend inzicht van de verwachte liquiditeitsontwikkeling voor het lopende jaar en vier jaar vooruit. Veel informatie over de in deze planning opgenomen verwachte inkomsten en uitgaven wordt uit de (meerjaren)begroting gehaald. Deze verwachtingen laten zich vertalen naar geldstromen. Daarnaast wordt uitgegaan van een meerjarige financierings- en investeringsprognose. Niet alle baten en lasten uit de begroting leiden tot uitgaven en inkomsten: denk hierbij aan interne verrekeningen, afschrijvingen en dotaties/onttrekkingen aan reserves en voorzieningen.

De berekening van de financieringsbehoefte (financieringstekort of -overschot) geeft slechts indicatief aan of het aangaan van vaste geldleningen al dan niet noodzakelijk wordt. De uiteindelijke financieringsbehoefte voor de (begrotings-)jaren 2023-2026 wordt vooral bepaald door het tempo waarin voorgenomen investeringen worden gerealiseerd (voor 2023 € 74 miljoen), de herfinanciering van bestaande leningen, de mutaties binnen de bouwgrondexploitaties en de inzet van reserves en voorzieningen. Rekening houdend met bovenstaande financieringsbehoefte en benutting van het maximale kasgeldlimiet, loopt de leningenportefeuille op naar ruim€ 329 miljoen in 2026.Voor de jaarlijkse verhoging van de opgenomen leningen wordt rekening gehouden met een rentevisie door enerzijds een financieringsmix aan te houden door het verloop van de leningportefeuille in lijn te laten lopen met de looptijden van de investeringen met het aantrekken van lineaire leningen (gebaseerd op gemiddelde afschrijvingstermijn van 20 jaar) en anderzijds een renterisicobuffer aan te houden door de rente jaar op jaar licht te laten stijgen (+0,1%). De rentepercentages voor de komende vier jaar zijn gebaseerd op de tarieven van de BNG. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe en vanwege risicobeheersing is een opslag gehanteerd bovenop de BNG tarieven.

Leningenportefeuille

• Indien nodig wordt voor een tijdelijk financieringstekort kort geld (looptijd < 1 jaar) opgenomen.
• Het aantrekken van één of meer vaste langlopende geldleningen (looptijd > 1 jaar) in 2023 hangt, evenals in voorgaande jaren, met name sterk af van de financiering van de voorgenomen investeringen, de herfinanciering bestaande leningen en de mutaties binnen de bouwgrondexploitaties.
• De verwachte stand van de leningenportefeuille per 31 december 2023 bedraagt bijna € 341 miljoen. Dit is inclusief de te verwachten aan te trekken leningen van in totaal € 49,8 miljoen in 2023.

Het verwachte verloop van de leningenportefeuille is als volgt:

Jaar (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand leningen 01-01	**315.636**	**340.810**	**355.615**	**335.147**
Aflossingen	-24.616	-37.950	-20.468	-21.674
Nieuw aan te trekken leningen	49.791	52.755	-	15.872
Stand leningen 31-12	**340.810**	**355.615**	**335.147**	**329.345**
Gemiddelde rente	**1,31%**	**1,48%**	**1,64%**	**1,68%**

Overzicht verwacht verloop leningportefeuille begrotingsjaar 2023:

Opbouw (bedragen in miljoenen euro's)	Stand 01-01-2023	Gemiddelde rente	Aflossing 2023	Stand 31-12-2023
A. Algemene dienst	305,7	1,28%	16,5	339.0
B. Woningbouw (totaal)	1,9	0,15%	0,1	1,8
C. Stadsverwarming (doorverstrekt)	8,0	2,65%	8,0	0,0
Totaal	**315,6**	**1,31%**	**24,6**	**340,8**

Toelichting:
ad A. De leningportefeuille algemeen bestaat voornamelijk uit leningen met een jaarlijkse nominale aflossing of met een aflossing ineens aan het einde van de looptijd (zogenaamde fixe leningen). De leningportefeuille algemeen bedraagt per 31 december 2023 € 305,7 miljoen.Deze leningen zijn aangetrokken met een gemiddeld rentepercentage van 1,28%. De aflossingsverplichting in 2023 bedraagt € 16,5 miljoen.

ad B. De leningportefeuille woningbouw bedraagt per 31 december 2023 € 1,9 miljoen.
Deze (laatste) geldlening is aangetrokken ter financiering van woningbouwprojecten en is doorverstrekt aan de woningbouwcorporatie. Het gemiddeld rentepercentage bedraagt 0,15%. Deaflossingsverplichting in 2023 bedraagt € 0,1 miljoen. De laatste aflossing van deze lening vindt plaats in 2040.

ad C. De leningportefeuille Stadsverwarming Purmerend is per 31 december 2023 nihil. In 2023 is deze fixe lening van € 8 miljoen volledig afgelost.

Garantstellingen stadsverwarming

De gemeente staat als 100% aandeelhouder garant voor de verplichtingen van de BV Stadsverwarming. In het verleden was er, naast het ingebrachte eigen vermogen, sprake van een mix van aan Stadsverwarming verstrekte geldleningen en door de gemeente gegarandeerde geldleningen. Zoals hierboven al is aangegeven, worden geen nieuwe geldleningen meer verstrekt maar wordt volstaan met het garanderen van nieuwe geldleningen. De gemeente Purmerend is 100% aandeelhouder van Stadsverwarming Holding BV (SVP). SVP Holding had eind 2021 een bedrag van € 91,2 miljoen langlopende schuld. Deze schuld is door de gemeente geleend(€ 8 miljoen) of van een borgstelling (€ 82,3 miljoen) voorzien. De SVP heeft voor de komende jaren een berekening gemaakt van de benodigde financiering. Dit leningplafond van € 65 miljoen voor de periode 2020-2024 is vastgesteld door de raad (besluit 1513241). Zodra er duidelijkheid is over de vergunning van de BWC2 en de business case is geactualiseerd wordt een nieuw voorstel leningplafond gemaakt.

WSW achtervangovereenkomst

Woningcorporaties trekken leningen aan bij geldverstrekkers (onder andere BNG, NWB) om het bouwen en onderhouden van sociale huurwoningen te financieren. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat hiervoor borg. Dit betekent dat de betalingsverplichtingen (rente en aflossing) van de lening overgenomen worden, mocht de corporatie daar zelf niet meer aan kunnen voldoen. Door borg te staan voor leningen kunnen woningcorporaties goedkoper leningen aantrekken. In het geval van een aanspraak zijn er verschillende buffers. Pas als deze onvoldoende zijn, wordt een beroep gedaan op het Rijk en gemeenten als achtervanger om renteloze leningen te verstrekken. Rijk en gemeenten staan elk voor 50% in de achtervang bij het WSW. Het risico voor de achtervangers is beperkt. Tot nu toe heeft WSW daar nooit een beroep op gedaan.

Koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. Door gebruik te maken van die instrumenten voor de kortlopende uitzettingen die zijn toegestaan (zoals daggeld en rekening courant), zal het te lopen koersrisico minimaal zijn. Langlopende uitzettingen uit hoofde van de treasury functie zullen naar verwachting niet plaatsvinden. Voor het verstrekken van geldleningen en garantstellingen uit hoofde van de publieke functie, zullen zich naar verwachting geen bijzondere risico's voordoen.

Risicoanalyse

Ten aanzien van de rentekosten en -baten wordt er in de meerjarenbegroting geen bijzonder risico gelopen. De aflopende renteopbrengsten door aflossingen van de aan de woningcorporatie en Stadsverwarming verstrekte leningen, zijn structureel ingepast. Verder maakt Purmerend geen gebruik van financiële derivaten bij het aantrekken van financiering.

Bedrijfsvoering

Algemeen

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering verstaan we het scheppen van voorwaarden en het bieden van ondersteuning voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Dit gebeurt op meerdere vakgebieden, zoals Juridische Zaken, ICT, Financiën en Control, Personeelszaken en meer. Deze functies staan ten dienste van de zorg voor en de dienstverlening aan onze inwoners. Het is nodig dat deze ondersteuning aansluit bij de behoefte. Daarom stemt Bedrijfsvoering haar aanbod af met de teams die diensten leveren aan de inwoners en bedrijven.

Personeel en organisatie

Organisatieontwikkelingen
Wij werken voor de stad, voor de inwoners en voor de ondernemers. Dit betekent op verschillende plekken in de organisatie iets anders. Veel collega's wonen in Purmerend of Beemster en kennen de gemeente al door en door. Andere collega's werken al een tijdje voor de gemeente en er zijn ook collega's die net kennis maken. Iedereen kent de stad en/of de dorpen op zijn eigen manier. Om collega's een (nog) bredere, andere, kijk te geven op de stad, de dorpen en de Purmerendse manier van werken te laten ervaren, een boost te geven én te borgen, zetten we in 2022 een aantal projecten op die in 2023 vaste vorm moeten krijgen. Zo worden er stages georganiseerd waarbij medewerkers ervaring opdoen bij andere organisaties, verenigingen en instellingen in Purmerend, zoals met Clup Welzijn, de Voedselbank of bijvoorbeeld met de postbode in een wijk van Purmerend meelopen. De waarnemingen die ze tijdens deze ervaring opdoen worden met elkaar uitgewisseld. Met elkaar wordt besproken wat dit betekent en of we op basis hiervan aanpassingen (bijvoorbeeld in onze werkwijze of aan de diensten en producten die we leveren) kunnen doen die beter aansluiten bij de behoeftes van de stad.
Net als alle werkgevers in Nederland hebben we te maken met krapte op de arbeidsmarkt. We zijn actief op de arbeidsmarkt en schakelen vroegtijdig door middel van oriëntatie gesprekken met potentiële kandidaten zonder dat er een specifieke vacature is. Ook zijn onze vacatureteksten niet meer op de standaard manier vormgegeven, maar proberen we met vorm en taal de juiste kandidaten aan te sporen bij ons te solliciteren. We houden vast aan onze normen en eisen, maar kijken meer naar de ontwikkelmogelijkheden en potentie van sollicitanten.
Op plekken waar het lastig is om nieuwe medewerkers te werven zijn we gestart met het zelf opleiden van zij-instromers en doorstromers (bijvoorbeeld bij Participatie, ICT en Financiën). Op deze manier kunnen we ze ook de Purmerendse manier van werken goed meegeven. Dit willen we in 2023 verder uitbouwen.
We onderzoeken de mogelijkheid om vanaf 2023 medewerkers in fysiek zwaardere beroepen al aan de voorkant op passende wijze te ontwikkelen en op te leiden. Hiermee willen we bereiken dat